

«Τα προσωπικά δεδομένα στην καθημερινή μας ζωή»

Αγαπητή Πρόεδρε και μέλη του «Δείπνος και Λόγος»,

σας ευχαριστώ για την τιμητική πρόσκληση και την ευκαιρία που μου δίνεται να σας μιλήσω για τα προσωπικά δεδομένα στην καθημερινή μας ζωή.

Προσωπικά δεδομένα είναι όλες οι πληροφορίες που αναφέρονται σε ένα πρόσωπο εν ζωή και μπορούν άμεσα ή έμμεσα να οδηγήσουν στην αναγνώρισή του. Για παράδειγμα, το όνομα μας, η διεύθυνσή μας, το επάγγελμα μας, ο αριθμός πολιτικής ταυτότητας μας, ο αριθμός του κινητού τηλεφώνου μας, το πανεπιστήμιο στο οποίο φοιτήσαμε, οι προτιμήσεις μας, το προφίλ μας στο Facebook, οι φωτογραφίες μας ή βίντεο που «τραβάμε» με τους φίλους μας.

Κάποιες φορές τα προσωπικά δεδομένα αφορούν σε ιδιαίτερα ευαίσθητα στοιχεία της ιδιωτικής μας ζωής, όπως στην υγεία, στο θρήσκευμα, στις πολιτικές πεποιθήσεις και στην ερωτική μας ζωή. Είναι λοιπόν εύκολο να αντιληφθεί κανείς ότι τα προσωπικά δεδομένα είναι άμεσα συνυφασμένα με την ιδιωτική μας ζωή.

Πολλά είναι τα παραδείγματα αναφορικά με το τι θεωρείται προσωπικό δεδομένο στην καθημερινή μας ζωή:

- Διαβάζουμε το e-mail μας: ο πάροχος ηλεκτρονικών επικοινωνιών καταγράφει την ώρα που μπήκαμε στο λογαριασμό μας, τον αποστολέα του μηνύματός μας, καθώς και την ώρα που μας έστειλε το μήνυμα.
- «Κατεβάζουμε» ένα τραγούδι στο iPod: η εταιρεία που μας πουλάει το τραγούδι καταγράφει το e-mail μας και τις μουσικές μας προτιμήσεις.
- Πάμε δουλειά με το αυτοκίνητο το οποίο διαθέτει συσκευή GPS: καταγράφεται η διαδρομή από το σπίτι στη δουλειά.
- Σερφάρουμε στο διαδίκτυο: ο browser που χρησιμοποιούμε καταγράφει τις σελίδες που επισκεπτόμαστε.
- Κάποιες σελίδες εγκαθιστούν στον υπολογιστή μας μικρά αρχεία (cookies) ώστε να μπορούν να μας αναγνωρίζουν όταν θα τις επισκεφτούμε ξανά.
- Ψάχνουμε πληροφορίες στο google για ένα θέμα: στο google καταγράφονται όλες οι αναζητήσεις που πραγματοποιούμε, μαζί με την χρονική στιγμή της αναζήτησης.
- Περπατάμε σε ένα πεζόδρομο και ξαφνικά δημοσιεύεται η φωτογραφία μας σε περιοδικό χωρίς τη συγκατάθεση μας.
- Πηγαίνουμε στο γυμναστήριο και στην είσοδο υπάρχει κάμερα που καταγράφει όσους εισέρχονται και εξέρχονται.
- Αιτούμαστε για εργασία και ο εργοδότης συλλέγει προσωπικά δεδομένα που μας αφορούν.

- Δημόσιες αρχές και ιδιωτικές εταιρείες λειτουργούν συστήματα Κλειστών Κυκλωμάτων Βιντεοπαρακολούθησης.
- Ο γιατρός μας τηρεί τις ιατρικές εξετάσεις μας και άλλα σχετικά στοιχεία για την υγεία μας.
- Το σχολείο τηρεί δεδομένα για τους βαθμούς και τις επιδόσεις των μαθητών.
- Η Τράπεζα στην οποία είμαστε πελάτης συλλέγει οικονομικά δεδομένα που αφορούν στα περιουσιακά μας στοιχεία, επενδύσεις, δάνεια, υποθήκες, πιστώσεις, επιδόματα, σύνταξη γήρατος κ.λ.π.

Καθένας έχει δικαίωμα προστασίας των προσωπικών του δεδομένων.

Όταν κάποιος μας ζητά να του δώσουμε προσωπικά μας δεδομένα, έχουμε το δικαίωμα να γνωρίζουμε ακριβώς την ταυτότητά του, τον σκοπό για τον οποίο χρειάζεται τα δεδομένα μας, σε ποιους θα τα στείλει, καθώς και ποιοι θα έχουν πρόσβαση σε αυτά.

Έχουμε το δικαίωμα να γνωρίζουμε ποια δεδομένα τηρούν οι άλλοι (οργανισμοί ή άτομα) για εμάς και μπορούμε να τους ζητήσουμε να μας ενημερώνουν για αυτό.

Έχουμε το δικαίωμα να ζητάμε τη διαγραφή ή τη διόρθωση των προσωπικών μας δεδομένων, όταν θεωρούμε ότι η πληροφορία αυτή μας θίγει ή είναι λανθασμένη ή όταν διαφωνούμε με την επεξεργασία αυτών των δεδομένων.

Πάνω απ όλα, εμείς οι ίδιοι είμαστε ο καλύτερος προστάτης των πληροφοριών μας. Έχοντας όσο το δυνατό μεγαλύτερο έλεγχο στις πληροφορίες που μας αφορούν, μπορεί να οδηγήσει σε μεγαλύτερη προστασία της ιδιωτικής μας ζωής.

Ευρωπαϊκός Κανονισμός 679/2016 για την προστασία δεδομένων

Στη σημερινή εποχή, με τη διαρκή εξέλιξη του διαδικτύου και τις νέες υπηρεσίες που παρέχει, την ανάπτυξη της ψηφιακής οικονομίας και την ευρεία χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, η ανάγκη προστασίας της ιδιωτικής ζωής έχει αναδειχθεί σε ένα ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα.

Μέσα σ' ένα τέτοιο πλαίσιο εύλογα μπορεί να αναρωτηθεί κανείς κατά πόσο υπάρχει σήμερα προστασία των προσωπικών δεδομένων. Αυτές ακριβώς οι συνθήκες, οι οποίες δικαιολογούν την ύπαρξη αβεβαιότητας, εξηγούν ταυτόχρονα την αναγκαιότητα ενός ισχυρού νομικού πλαισίου προστασίας. Λόγω της ιλιγγιώδους τεχνολογικής ανάπτυξης, η υφιστάμενη Οδηγία (95/46/EK), μετά από περίπου μια εικοσαετία, θεωρείται ξεπερασμένη.

Στις 25 Μάιου 2018, τίθεται σε εφαρμογή ο νέος Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων (679/2016/EE), με τον οποίο διαμορφώνεται ένα ισχυρότερο και πιο συνεκτικό νομικό πλαίσιο, αφού ένας και μοναδικός νόμος γίνεται πια το κύριο μέσο που θα διέπει την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων σε όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Ο Κανονισμός έχει εφαρμογή σε όλους τους φορείς (εταιρείες / οργανισμούς/ δημόσιες αρχές κλπ.) που επεξεργάζονται προσωπικά δεδομένα, είτε έχουν έδρα και δραστηριότητα σε χώρα της ΕΕ είτε

όχι, εφόσον τα δεδομένα αφορούν Ευρωπαίους πολίτες ή σχετίζονται με οποιουδήποτε είδους υπηρεσίες και αγαθά προς Ευρωπαίους πολίτες.

Ο νέος κανονισμός επιτρέπει στις Ευρωπαϊκές Αρχές Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων να επιβάλουν για σοβαρές παραβάσεις πρόστιμα ύψους έως και 4% του ετήσιου παγκόσμιου κύκλου εργασιών τους ή 20 εκατομμύρια ευρώ, ανάλογα πάντα με το ποιο είναι το μεγαλύτερο.

Ο Κανονισμός, από τη μία πλευρά, ενισχύει τα δικαιώματα των πολιτών και από την άλλη, επιβάλλει μια σειρά νέων υποχρεώσεων στους υπευθύνους επεξεργασίας. Οι νέες αυτές υποχρεώσεις απορρέουν από τις βασικές αρχές και κυρίως από την ενισχυμένη αρχή της διαφάνειας στον τρόπο συλλογής, τήρησης και γενικά της επεξεργασίας των δεδομένων και τη νέα αρχή της λογοδοσίας, σύμφωνα με την οποία οι υπεύθυνοι επεξεργασίας **φέρουν την ευθύνη και θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξουν τη συμμόρφωση τους με όλες τις αρχές** που διέπουν την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων.

Η συμμόρφωση με τον Κανονισμό μπορεί να επιτευχθεί:

(α) Μέσω της εφαρμογής κατάλληλων μέτρων ασφαλείας και πολιτικών ασφαλείας. Για παράδειγμα, το διεθνές πρότυπο ISO/IEC 27001:2013 είναι ένα σύστημα διαχείρισης ασφάλειας πληροφοριών που αποτελεί ένα αποτελεσματικό εργαλείο συμμόρφωσης με σημαντικές απαιτήσεις του Κανονισμού.

(β) Μέσω της διενέργειας εκτίμησης επιπτώσεων των σχεδιαζόμενων πράξεων (impact assessment), για επεξεργασίες που παρουσιάζουν υψηλό κίνδυνο και σχετίζονται με αξιολόγηση προσωπικών πτυχών, αφορούν σε δεδομένα μεγάλης κλίμακας ή σε παρακολούθηση δημοσίου χώρου.

(γ) Με την τήρηση αρχείου δραστηριοτήτων επεξεργασίας.

(δ) Με τον ορισμό Υπευθύνου Προστασίας Δεδομένων.

(ε) Μέσω της εφαρμογής της αρχής «Privacy by Design», όπου ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει κατά το σχεδιασμό και εξ ορισμού να δημιουργήσει δομή, τεχνολογία και διαδικασίες που θα ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του Κανονισμού.

(στ) Επιπρόσθετα, οι υπεύθυνοι επεξεργασίας ενθαρρύνονται να εκπονούν και να τηρούν Κώδικες Δεοντολογίας καθώς επίσης να διαθέτουν πιστοποιήσεις, σφραγίδες και σήματα προστασίας δεδομένων.

Επιπλέον, ο Κανονισμός ενισχύει τα δικαιώματα των πολιτών, όπως για παράδειγμα:

Το δικαίωμα στη λήθη, με το οποίο ο πολίτης μπορεί να ζητήσει από μηχανές αναζήτησης να αφαιρέσουν συγκεκριμένα αποτελέσματα, εφόσον δεν θίγεται το δικαίωμα ενημερώσεως της κοινής γνώμης.

Το εν λόγω δικαίωμα περιλήφθηκε στον Κανονισμό ενόψει της απόφασης της 13ης Μαΐου 2014 του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην υπόθεση C-131/12 (Google Spain SL, Google Inc. κατά Agencia Espanola de Proteccion de Datos, Mario Costeja Gonzalez), με την οποία κρίθηκε ότι, όταν πληροφορίες σε αποτελέσματα αναζητήσεων / συνδέσμους βάσει του ονόματος ενός προσώπου είναι ανεπαρκείς, άσχετες ή δεν ισχύουν πλέον ή είναι υπερβολικές σε σχέση με τους σκοπούς της εν λόγω επεξεργασίας από τον χειριστή της μηχανής αναζήτησης, τότε οι πληροφορίες αυτές, καθώς και οι σύνδεσμοι στον κατάλογο των αποτελεσμάτων, πρέπει να διαγραφούν.

Μετά την εν λόγω απόφαση, η Google έλαβε έναν τεράστιο αριθμό αιτημάτων αφαίρεσης και εκ τότε καθιέρωσε μια διαδικασία για τα αιτήματα διαγραφής, σύμφωνα με την οποία οι χρήστες μπορούν να υποβάλλουν αίτημα για διαγραφή των δεδομένων τους μέσω μίας on-line φόρμας.

Επίσης, ο Κανονισμός ενισχύει το επίπεδο προστασίας των παιδιών, αφού πλέον οι γονείς πρέπει να συγκατατίθενται για τη συμμετοχή των παιδιών τους σε υπηρεσίες του διαδικτύου.

Το δικαίωμα στη φορητότητα είναι ένα νέο δικαίωμα που εισάγεται στον Κανονισμό, με βάση το οποίο, πελάτης μίας εταιρείας, π.χ. ασφαλιστικής εταιρείας, μπορεί να ζητήσει να λάβει όλες τις πληροφορίες που ο ίδιος παρείχε στην εν λόγω εταιρεία και/ή να ζητήσει τη μεταφορά τους σε άλλη εταιρεία.

Τελειώνοντας, θα ήθελα να αναφέρω και ένα εξίσου σημαντικό δικαίωμα, **το δικαίωμα εναντίωσης που θα μπορούν να ασκήσουν οι πολίτες στην αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων που τους αφορούν**: Για παράδειγμα, αν μια τράπεζα κρίνει βάσει αυτοματοποιημένων υπολογισμών ότι δεν πρέπει να παρέχει μια υπηρεσία σε κάποιο πρόσωπο, πρέπει η τελική αξιολόγηση να υπόκειται σε ανθρώπινη παρέμβαση.

Εν κατακλείδι, πιστεύω ότι, ο νέος Κανονισμός θα ενδυναμώσει τα δικαιώματα των πολιτών και θα τους παρέχει καλύτερο έλεγχο των δεδομένων τους, διασφαλίζοντας ότι, η ιδιωτική τους ζωή θα εξακολουθήσει να προστατεύεται στη ψηφιακή εποχή.

Παρ' όλες τις δυσκολίες που συναντούμε και τις αδυναμίες στη στελέχωση και λειτουργία του Γραφείου μου, συνεχίζουμε τις προσπάθειές μας τόσο για ευαισθητοποίηση των πολιτών όσο για ακόμα πιο αποτελεσματική ενημέρωση των υπεύθυνων επεξεργασίας και υιοθέτηση από μέρους τους πολιτικών και πρακτικών που στοχεύουν στην πλήρη συμμόρφωση τους με το νέο Κανονισμό για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Ειρήνη Λοϊζίδου Νικολαΐδου
Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων
Προσωπικού Χαρακτήρα

12.09.2017